

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne 2018,

kterým se mění zákon č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

V § 3 odst. 3 větě první zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 425/2010 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 181/2012 Sb., zákona č. 11/2013 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 161/2014 Sb. a zákona č. 359/2014 Sb., se slovo „2,75násobek“ nahrazuje slovem „2,5násobek“ a slova „fyzických osob“ se nahrazují slovy „na přepočtené počty zaměstnanců“.

Čl. II

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2019.

Důvodová zpráva

I. Obecná část

A. Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 236/1995 Sb.“) se předkládá mimo Plán legislativních prací vlády na rok 2018 na základě požadavku předsedy vlády k zamezení pokračování skokového nárůstu výše platové základny představitelů státní moci.

Výše platu představitelů státní moci se určuje jako součin platové základny a platového koeficientu stanoveného v závislosti na odpovědnosti a náročnosti vykonávané funkce, jak stanoví § 3 odst. 2 zákona č. 236/1995 Sb. Na souhrnnou výši platů představitelů státní moci má tak vliv především platová základna, na jejímž základě se platy určují. Podle § 3 odst. 3 citovaného zákona činí platová základna představitelů státní moci od 1. ledna do 31. prosince kalendářního roku 2,75násobek průměrné nominální měsíční mzdy fyzických osob v nepodnikatelské sféře dosažené podle zveřejněných údajů Českého statistického úřadu za předminulý kalendářní rok.

Uvedený násobek průměrné mzdy v nepodnikatelské sféře se ovšem v současnosti při stanovení platové základny představitelů státní moci nepoužije, neboť pro období let 2015 až 2018 je v ustanovení § 3a zákona č. 236/1995 Sb. stanovena speciální (nižší) hodnota násobku pro výpočet platové základny představitelů státní moci. Od 1. ledna činila výše násobku 2,25; od 1. ledna 2016 došlo ke zvýšení z 2,25násobku na 2,35násobek; od 1. ledna 2017 na 2,45násobek a od 1. ledna 2018 na 2,5násobek. Od 1. ledna 2019 by se měla platová základna stanovovat již podle obecné úpravy uvedené v § 3 odst. 3 tohoto zákona a násobek pro její výpočet by tak měl činit 2,75.

Postupné zvyšování násobku pro výpočet platové základny v posledních letech spolu s růstem výše průměrné mzdy v nepodnikatelské sféře zapříčinily dramatický nárůst výše platové základny představitelů státní moci, a to zejména v porovnání s ostatními skupinami osob odměňovanými z veřejných rozpočtů.

Též došlo k výkladovému posunu, který byl vyvolán rozsudkem Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 1440/2014 ze dne 29. 12. 2014 a který spočívá v tom, že pro výpočet platových základen se má použít údaj o průměrné mzdě na přepočtené počty zaměstnanců a nikoliv údaj o průměrné mzdě fyzických osob.

Současná právní úprava je konformní s principem zákazu diskriminace i zásadou rovnosti mužů a žen.

B. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy

Vzhledem k tomu, že od roku 2016 dochází k výraznému nárůstu výše platové základny představitelů státní moci, který je umocněn i vlivem zvyšování průměrné mzdy v nepodnikatelské sféře, je namístě tento strmý růst adekvátně kompenzovat. Zvýšení platové základny od 1. ledna 2019 vlivem nárůstu násobku průměrné mzdy v nepodnikatelské sféře z 2,5 na 2,75 by představovalo bezprecedentní skokové zvýšení platů představitelů státní moci, které zejména s ohledem na způsob odměňování ostatních skupin zaměstnanců odměňovaných z veřejných rozpočtů, nelze považovat za přiměřené. Již v současnosti (od 1. ledna 2018) činí výše platové základny představitelů státní moci 70 195 Kč (sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí publikované pod č. 440/2017 Sb.).

Z uvedených důvodů se navrhuje, aby násobek pro výpočet platové základny představitelů státní moci zůstal i po 31. prosinci 2018 na hodnotě platné pro kalendářní rok 2018, tj. 2,5 a nedošlo k výraznému navýšení tohoto násobku na 2,75.

V návrhu novely zákona č. 236/2015 Sb. je rovněž promítnuta judikatura Nejvyššího soudu, jak je popsána v části A. Proto se navrhuje terminologicky upravit ustanovení § 3 odst. 3 dotčeného zákona tak, že napříště bude namísto obratu „průměrná nominální měsíční mzda fyzických osob v nepodnikatelské sféře“ používat s judikaturou souladný obrat „průměrná nominální měsíční mzda na přepočtené počty zaměstnanců v nepodnikatelské sféře“.

Navrhovaná právní úprava je konformní s principem zákazu diskriminace i zásadou rovnosti mužů a žen.

C. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhované změny jsou v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Změna násobku pro výpočet platové základny se týká výhradně představitelů státní moci a nikoliv představitelů moci soudní, kteří i v oblasti odměňování požívají zvýšené ochrany své nezávislosti. Je tedy plně respektována i judikatura Ústavního soudu, která se uvedené problematiky dotýká (zejm. nález Ústavního soudu, vyhlášený pod č. 181/2012 Sb. a nález Ústavního soudu, vyhlášený pod č. 161/2014 Sb.). Navrhovaná terminologická úprava rovněž nezakládá rozpor s ústavním pořádkem ČR.

D. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie a zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

V obecné rovině je namístě zmínit článek 8 SFEU, podle kterého Unie usiluje ve všech činnostech, ve kterých má pravomoc (tj. mimo jiné i v sociální oblasti) o to, aby se odstraňovaly nerovnosti. Odměňování ve státní správě by tudíž vždy mělo být upraveno tak, aby nebyly zakládány neospravedlnitelné rozdíly ve výši platů mezi osobami

odměňovanými ze státního rozpočtu, které vykonávají stejnou nebo srovnatelnou práci. Navrhovaná změna výše násobku pro výpočet platové základny rozdílů v odměňování představitelů státní moci nevytváří.

Navrhovaná právní úprava je slučitelná s právem Evropské unie, neboť se jinak týká otázek spadajících do kompetence členských států. Vzhledem k tomu, že se nedotýká úpravy odměňování osob vykonávajících závislou práci, neuplatní se specifické zásady ochrany těchto osob, které jsou v právu Evropské unie obsaženy. Navrhovaná právní úprava je v souladu s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána.

E. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Návrh nemá vliv na výdajovou stránku státního rozpočtu; snížení násobku pro výpočet platové základny představitelů státní moci bude naopak představovat úsporu výdajů oproti obecné úpravě v případě, že by nedošlo ke změně násobku (z 2,75 na 2,5) pro výpočet platové základny. Uvedenou úsporu ovšem nelze vyčíslit předem; výše platové základny se odvíjí od statisticky zjištěných údajů o průměrné mzdě za předminulý kalendářní rok. K úspoře finančních prostředků dojde i u víceúčelové paušální náhrady představitelů státní moci, která se odvíjí od výše platové základny. Změna nebude mít vliv na ostatní veřejné rozpočty, ani na podnikatelské prostředí České republiky. S ohledem na charakter novelizovaného právního předpisu i navrhované změny nelze předpokládat jakýkoliv relevantní sociální dopad, dopad na rodiny, specifické skupiny obyvatel ani dopady na životní prostředí.

F. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů, zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k rovnosti mužů a žen, zhodnocení korupčních rizik a zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Návrh nemá vliv na ochranu soukromí a osobních údajů azcela respektuje zásadu rovného zacházení s muži a ženami. S ohledem na svůj technický charakter nepředstavuje zdroj korupčních rizik a nemá vliv na bezpečnost nebo obranu státu.

G. Hodnocení dopadů regulace (RIA) podle Obecných zásad

Dne 5. února 2018 ministr spravedlnosti a předseda Legislativní rady vlády v souladu s čl. 76 odst. 2 Legislativních pravidel vlády rozhodl (pod č. j.: 3821/2018-OHR), že se k návrhu zákona hodnocení dopadů regulace (RIA) podle Obecných zásad neprovede.

II. Zvláštní část

K čl. I

Za účelem zachování stávající výše násobku průměrné hrubé měsíční mzdy v nepodnikatelské sféře, která se používá jako referenční veličina pro stanovení výše platové základny představitelů státní moci, se v § 3 odst. 3 navrhuje slovo „2,75násobek“ nahradit slovem „2,5násobek“. V návaznosti na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 1440/2014 ze dne 29. 12. 2014 se v zájmu vyloučení budoucích výkladových nejasností navrhuje nahradit slova „fyzických osob“ slovy „na přepočtené počty zaměstnanců“. Vzhledem k tomu, že se jedná o změnu jediného ustanovení (§ 3 odst. 3) v právním předpisu, provádí se z důvodu legislativní ekonomie postupem podle čl. 55 odst. 3 Legislativních pravidel vlády.

K čl. II

Účinnost návrhu zákona se navrhuje stanovit od 1. ledna 2019.

V Praze dne 18. dubna 2018

Předseda vlády:
Ing. Andrej Babiš v. r.

Ministryně práce a sociálních věcí:
Ing. Jaroslava Němcová, MBA, v. r.